

## ביסוד בדיקת חמץ פסחים (ב.)

וכדי לרדת לעומק דברי התוס', ע"י -

**ר"ן הכא (סוף א. בדפי הרי"ף, בד"ה ומה), "ואם אתה אומר ..."**

- מה נלמד מכאן על היחס שבין דאורייתא ודרבנן?
- איך תבין עפ"י את כוונת דברי התוס'?

ליתר עיון בדברי הר"ן -

**רש"י** בראשית (פרק ב' פס' ב'), ובש"ס הגבורים יומא (ב: בדפי הרי"ף, לשון ריא"ז בסוף אות ג')

**מדרש שמות רבה** (פרשה ט"ז), ומסכת אבות דרבי נתן (סוף פרק א' - ריש פרק ב')

**רמב"ם** סוף הל' תמורה (פרק ד' הל' י"ג), "אע"פ ..."

**רמב"ם** הל' מאכלות אסורות (פרק ט' הל' א' - ב'), ובכסף משנה הל' טומאת מת (פרק א' הלכה ב')

- **תוס'** יבמות (ו. סוף ד"ה שכן), "ואר"י דכיבוד ... בכל ענין" איזה יסוד עולה ממקורות אלו? ואיך זה קשור לתוס' ור"ן הכא?

### שיטת רש"י

נשתדל ליישב קושיית התוס' נגד רש"י:

**רמב"ם** הל' חמץ ומצה (פרק ב' הל' א' - ג'), עד "לאור הנר" [וע"י גירסת הכסף משנה בלשון הרמב"ם (הל' ב)]

**רבינו מנוח** שם (הל' א'), "והביטול מועיל ..."

- איך יש ליישב רש"י על-פי שיטת הרמב"ם/רבנו מנוח? והבא ראייה ממחלוקת זו -

**רש"י** (ד. ד"ה בביטול בעלמא) על הגמ' שלמדנו התם

**תוס'** (שם ד"ה מדאורייתא)

[או ללמוד את כולו, או לפחות להתחיל מ"ואומר ר"י ..."]

- במה נחלקו רש"י ותוס'? ומהי שיטת הרמב"ם בזה?
- האם שיטת רש"י (ד: קשורה לחידושם של רמב"ם/רבנו מנוח?

**משנה** פסחים (ב.), ובעיקר הרישא עד " ... אין צריך בדיקה" - **וברש"י**, כמובן

נתחיל עיוננו ב**ביסוד בדיקת חמץ** ע"י לימוד ב' קטעי גמרא להלן:

**גמרא** (סוף ו:), "אמר רב יהודה ... לא חשיבי"; וגם המשך הגמרא, "אמר רבא ... ודעתיה עילויה" [ועדיף להמשיך עוד, עד " ... משש שעות ולמעלה"]

- מה למדת מגמרא זו על ענין **ביטול** חמץ?
- ומה ששייך לנו כעת - מה למדת מכאן בענין **בדיקת** חמץ?

**גמרא** (ד:), "דבדיקת חמץ ... בעלמא"

- עכשיו שלמדת את שתי הגמ', מה יש לך להקשות על פירוש רש"י למתני' (ב.)?

**תוס'** הכא (ב. ד"ה אור), עד " ... דילמא אתי למיכליה"

- במה נחלקו התוס' על רש"י? למה נחלקו?
- מהי הקושיא הסמויה שהקשו התוס' על עצמם? ומה הם שני התירוצים?

### שיטת תוס'

נענין כעת בתירוצם השני של תוס' ("אי נמי ... למיכליה").

- תבין היטב את הסברא שבתירוץ הזה - איך נתיישרה הקושיא? מהו ההגיון ברצף דברי התוס' (logical flow of Tosfos)?
- האם תירוץ זה שונה משיטת רש"י?
- מהי ההנחה (assumption, premise) המחודשת של התירוץ הזה?